

يو ميليارد وېرې انسانان و بشريت ته د «آزاد بازار» تحفه!

د شرم امپراتوري؛ «هغه کوچنی چې نن د لوري څخه مري، وژل کيږي» د اکتوبر شپاړلسمه د فاو (Food and Agriculture Organization of UN) يا د غذا او زراعت د سازمان د تاسيس نېټه ده. دغه ورځ هر کال د غذا د نړۍ والي ورځې په نامه لمانځل کيږي. فاو چې په نړۍ کې د لوري د امحاء سره د مبارزې د لارو چارو لټول د خپل سازمان اصلي هدف ټاکلی دی د غذا د حق په اړه د ملگرو ملتو د سازمان تر ټولو لويه تخصصي مؤسسه ده. ددغه نهاد بنياد په ۱۹۴۵ م کال کې په همدې ورځ د کانادا د کيوېک په ښار کې Quebec City ايښودل سوی او نن ۱۶۹ هيوادونه په هغه کې غړيتوب لري.

په ۱۹۴۸ م کال کې د بشر د حقوقو نړۍ واله اعلاميه د لومړي ځل د پاره و غذا ته د لاسرسي حق د بشر د حقوقو يو بنيادي حق و گانه او دولتونه يې په دې مکلفه و بلل چې و غذا ته د خپلو اتباعو لاسرسي تامين کړي. وروسته بيا همدغه اصل د نړۍ واله ميثاقو جز وگرځېد او په ۱۹۶۶ م کال کې د ۱۵۶ هيوادو لخوا تصويب سو.

و غذا ته د انسان اړتيا يوه بيولوژيکي تقاضا ده. هر انسان په هماغه اندازه چې و اوبو او هوا ته احتياج لري، د ژوند د بقا د پاره و غذا ته هم اړتيا لري. و غذا ته لاسرسي نن د بشر د حقوقو د مجموعي څخه يو نه بېلېدونکی او اساسي جز گڼل کيږي. يو زيات شمېر نړۍ وال نهادونه سته چې د غذا د حق د اعادي په عرصه کې مصروفه دي، ددې ټولو په سر کې په ملگرو ملتو پورې تړلی همدغه د فاو په نامه د غذا او زراعت سازمان او د نړۍ د غذايي پروگرام دي. د فاو سازمان و بشر ته د غذايي امنيت په هکله د نړۍ والي ټولني و ذهني انسجام ته تحرك ورکوي تر څو په نړۍ کې پر لوړه او فقر باندي غلبه حاصله سي. خو ددغه سازمان د ټولو تلابنو سره سره د غذا د امنيت مسئله نن په نړۍ کې د يوه جدي معضلي په حيث پاتې ده. د سرمايه دارۍ په پرمختللي هيوادو کې عموماً «د بيان د آزادۍ حق»، د «دين او مذهب د آزادۍ حق» او نور ډير مدني او فردي آزادۍ په رسميت منل سوي دي، خو «و غذا ته د لاسرسي د آزادۍ حق» نسته. اساسي پوښتنه داده چې آيا دغه نهادونه به و کولای سي په نړۍ کې د مرگ او ژوند تر منځ دغه روانه غميزه په دغه اوسني حاکم سيستم کې اداره کي؟ آيا هغوی به په دې و توانيږي د لوري او فقر بنيادي عوامل او ريښې له منځه يو سي؟ ددې پوښتنو ځوابونه روښانه نه دي. هغه څه چې روښانه دي هغه دا چې غذا او د انسان امنيت د نړۍ د امنيت او د هغه د سرنوشت سره غوټه سوی دی او دغه شاني پيوند نړۍ واله ټولنه متاثره کړی ده.

د معاصري نړۍ د ځانگړتياوو څخه يو هم د هغه موضوعاتو اهميت دی چې د انسان د امن سره تړاو لري البته دامنيت مسئله يوازي په هغه عام چوکاټ کې نه ارزول کيږي لکه څنگه چې معموله ده، بلکه د اقتصادي او اجتماعي ژوند په ډېرو نورو ابعادو کې هم داسي مسائل سته چې د امنيتي ديدگاو له نظره و هغه ته پاملرنه کيږي. په دې لړ کې غذا خپل خاص ځای پيدا کوی. ددې حاکم نظام د ورستيو مالي بحرانو په روښنايي کې د هر

اړخيز امنيت د تأمين د پاره غذايي امنيت زياته اهميت پيدا كړى دى . دغه پاملرنه نه يوازې د محلي اوملي مواردو په خاطر بلكه په نړۍ وال ډگر كې د غذا سياسي او امنيتي اړخونه تر ټولو زيات برجسته دي . غذا ، سياست او د نړۍ امنيت يو د بل سره اخیستل سوې او يو د بل سره تحليل او تجزيه كيري.

د فاو (FAO) په تازه خپور سوي گزارش كې ويل كيري چې په نړۍ كې همدا گړى تر يوه ميليارډ زيات انسانان وړي دي . د نورو احصايو له رويه د هغه انسانانو شمېر چې د غذا څخه محرومه او د لوري په مرگوني منگولو كې را گير دي او يا د سوء تغذي سره لاس او گريوان او د هغه د عواقبو څخه متاثره دي ، په دې ورستيو دوو لسيزو كې چې د سرمايي د گلوبلايزېشن لسيزي ياديري په بې دركه توگه زيات سوي دي . دم درحاله د نړۍ نفوس شپږنيم ميليارډه تنو ته رسيري چې نيمايي يې په ښارو كې ژوند كوي او پاتي نيمايي يې په كلو او بانډو كې اوسيري چې د ژوند د اړتياو د پوره كولو د پاره هغوى هم مجبوره كيري كلي پرېږدي و ښارو ته را مات سي . ويل كيري چې د نړۍ نيم نفوس د ورځې تر دو ډالرو په لږ پيسو گزاره كوي او خپل ژوند په لوړه اوسوء تغذي كې تيروي ، يو ميليارډ انسانان د چينلو صحي اوبو ته او دوه نيم ميليارډه يې و دوا او د صحي لومړنيو مرستو ته لاسرسي نلري . د يو ميليارډ نه زيات انسانان بې كوره په خرابو كې ، په متروكه ځايو كې پر سپين ډاگ شپې سبا كوي .

هغه نړۍ واله غونډه چې د فاو لخوا په ۱۹۹۶ م كال كې په روم كې جوړه سوه په هغه كې تعهد سوې وو چې تر ۲۰۱۵ م كال پوري به په نړۍ كې د فقر دغه موجوده شرمناکه رقم د سالمو تدابيرو په نيولو سره تر نيمايي پوري را كېسته كوي . د رواني زريزي په پيل كې هم د ملگرو ملتو غړي هيوادونو د خپلي اعلاميې په ترڅ كې د لوري د امحا پر تدابيرو باندې تاكيد و كړ . پنځه كاله بعد دغه هدف د نيويارک په نړۍ واله غونډه كې هم مطرح او پر هغه باندې ټينگار وسو . خو اوس ليدل كيري هر څونه چې ډېر وخت تېري و دغه انساني لانجې ته د حل لاره د سراب غونډي نارسه ښكاري او هدف ته نه رسيري ، د وړو انسانانو رقم لا زياتيري او فقر لا نورهم ورځ په ورځ د جهاني كېدو خوا ته ځان غزوي او د بېشماره انسانانو ژوند اخلي .

د لوري او فقر د را ټيټېدو هدف ته د نه رسېدو علتونه په لومړي سر كې د آزاد بازار غير مسؤلانه قوانين دي چې د بازار د سود خورانو او لويو محترمينو په گټه كار كوي او وروسته دلته ددې كار د مخنيوي د پاره ډېرې كمې بنودل سوې ده ، يا په بل عبارت هغه لږ پيسې چې په دې لاره كې بايد وقف سوي وای هغه په عراق او افغانستان كې د امريكا داستعماري جگړو قرباني سوي دي ، يا د هيوادو په بېحسابه پوځي لگښتو باندې لگېدلي دي او يا د وروستي نړۍ وال مالي بحران تر سر جار سوي دي . په داسې حال كې چې په نړۍ كې د يوه ميليارډو انسانانو ژوند د غذايي بحران له كبله تر جدي تهديد لاندې دى ، د امريكا كالنې ۵۸ فيصده احتياطي بودجه په پوځي برخه كې لگيري . د اينډپنډنټ د موسسي د روبرټ هيگز (Robert Higgs) د قوله ويل كيري امريكا يوازې په ۲۰۱۰ م كال كې ۸/۱۰۲۷ ميليارډه ډالر يعني د يوه تریليون نه زيات ډالر په پوځي اموراتو كې مصرف كړي دي . په ټوله نړۍ كې يې ۸۲۰ پوځي اډو ته موډرنه سلاوي تهيه كړي دي . د خبري اژانسو له قوله د نړۍ په تور بازار كې د ورځي ددوه نيم ميليارډه ډالرو په بيه دتقيه وسلو او تجهيزاتو غير قانوني خرڅلاو، معاملي او سوداوي تر سره كيري ، ددې وسلو څخه عمدتاً په هيوادو كې د ثبات د خرابۍ اود جنايت كارانه اهدافو او ترورستي عملياتو د پاره كار اخيستل كيري .

دبلي خوا بيا د مريل لينچ (Merrill Lynch Institute) په نامه يوې تحقيقاتي موسسي خبر ورکړى دى چې د نړۍ د ثروتمندانو شمېر چې په ۲۰۰۶ م كال كې يو ميلیون تنه وو د لومړي ځل د پاره په دې ورستيو كې دغه رقم و ۱۰ ميلیونو کسانو ته رسېدلى دى چې د تاريخ په اوږدو كې بې سارى وو . ددغه ۱۰ ميلیونو ثروتمندانو ثروت ۴۱ زره ميليارډه ډالر بر آورد سوېده . خو د لوري څخه د ورځي يولک انسانان مري او د وړو انسانانو رقم تر پخوا درې سوه ميلیونه زيات سوې او نن سبا تر ميليارډ اوبنتى دى .

فقر او لوړه د سياسي هدفو د پاره دوه كاله پخوا كله چې د جي ۸ هيوادو مشرانو په جاپان كې د نړۍ د غذايي بحران په هكله جلسه جوړه كړې وه ، په هغه وخت كې د نيويارک ټايمز ورځپاڼي كېنېلي وه چې «كوم غذايي بحران چې په نړۍ كې په سلهاوه ميلیونه انسانان د فقر او لوري سره مخامخ كړي دي ، نو دا داسې بحران نه دى چې گویا د طبيعت لخوا پر بشر باندې تحميل سوې او يا يوه آسماني ټكه دي وي ، بلكه دا بحران پخپله د بشر دلاس محصول دى . دغه بحران هم د انرژۍ په حوزه كې او هم د زراعت په برخه كې د غلطو سياستو او د بدمديريت نتيجه ده ... امريكا او اروپا ددغه بحران اصلي عاملين دي ...»

د پاڼو شمېره: له ۲ تر ۴

په واقعیت کې د پانګې اچونې لوی کنسرنونه، د تقاعد صندوقونه او هغه لوی بانکونه چې د اسهامو په خرید او فروش کې فعالیت کوي نن د یوه سره د خپلو ګټو د پاره د غذایی بحران او د غذایی موادو د نرخ د فاجعه آمېزه جګېدو اصلي مقصرین دي. دغه کنسرنونه لکه د پخوا پشاني حالت کې نه دي چې یوازې به یې د تیلو او سرورزو پر نرخو باندې شرطونه تړل، بلکه نن هر هغه څه چې خورل کېږي د غنمو او غوښو، څخه نېولې بیا تر روميانو او حتی دخوک تر کولمو، دلبندانو او کوټیانو پورې لا مخکې تر مخې یې سوداوي کوي. د خورو او اومو موادو په سر د بورس په بازار کې افسانوي رقم پېسې تا و بالا کوي، د غنمو، وریجو، دانو او نورو توکو د نرخ د لوړېدو باعث ګرځي، په دې ډول ده چې همدغه لوی کنسرنونه، مالي نهادونه او حتی کوچني سهم لرونکي حلقې د خپلې ګټې د پاره ددغه موادو محتکرین دي چې په لوی لاس د نړۍ په فقر او لوړه کې ونډه اخلي.

بې بارک د امریکا د سانفرانسسکو د نړۍ وال فوروم معاون او سیاسي کارپوه لا پخوا ویلي وه چې «تاریخي مبارزه په مخ کې ده، داسې مبارزه چې په پای کې به ددې خاورینې کرې دانسانانو راتلونکې ټاکي. داسې مبارزه چې تر دغه جاري جګړو به لا ډېره کارنده او ټاکنکې وي کومه چې د تیلو، تروریزم یا د سیاسي ایډیالوژیو د پاره تر سره کېږي. ددغه مبارزې محوري ټکی په دې مسئلې کې پروت دی چې دا به څوک وي چې په نهایت کې به د نړۍ د غذایی موادو کینت، تولید او د هغه د تقسیم کنټرول به په لاس کې نیسي».

هنري کسینجر چې د امریکا کیندلی او کهنه پیڅه سیاستپوه دی نوموړي هم ان په تېره اوایامه لسيزه کې ویلي وه چې: «هغه څوک چې د تیلو کنټرول په لاس کې لري په داسې موقعیت کې به ځای نیسي چې ټوله ملتونه کنټرول کړي، خو هغه څوک چې غذایی مواد کنټرولوي، نو هغه به بیا ټول انسانان کنټرول کړي».

پروفیسر جین زیگلر (JEAN ZIEGLER) سویسي ټولنپوه او سیاست دان چې د جهاني کېدو د طرحې سره یو تر ټولو مشهوره منتقد دی، د کلو راهیسي یې د لوړې اوفقر پر ضد مبارزه کړېده، نوموړی د اوږدې مودې د پاره د خپل هیواد په ملي شورا کې د خلکو نماینده وو. هغه د ۲۰۰۰ م او ۲۰۰۸ م کلو په مابین کې د غذا د حق په چارو کې د ملګرو ملتو د سازمان خاص گزارشگر په توګه وظيفه اجراء کړې ده. پروفیسر زیگلر په ۲۰۰۸ م کال کې د بشر د حقوقو د مشاورانو د انجمن غړیتوب هم تر لاسه کړی دی. زیگلر په خپل مشهور «د شرم امپراطوري» (The Empire of Shame) په نامه کتاب کې چې نړۍ وال شهرت لري د لویو قدرتونو لخوا د نړۍ د بیا فیوډالي کېدو و خواته د شوه کېدو اندېښنه بیان کړې ده. هغه وایي نړۍ په دې وروستیو لسيزو کې بې درکه ثروتونه تر لاسه کړي دي، نړۍ واله سوداګري په دغه تېر ۱۲ کالو کې درې چنده زیاته سوې ده، د نړي ناخالص ملي تولیدات نیژدې دوه واره زیات سوې دي. بشر په تاریخ کې د اول وار ډپاره پرعینې کمبوداتو باندې غلبه حاصله کړې ده، په مادي لحاظ بشر د عامه سوکالی و رویا ته ځان رسولی دی. خو ددې ټولو سره سره همدا اوس د نړۍ د فیوډالي کېدو خواته یوه هر اړخیزه او بد خوږه هڅه روانه ده. د نوي مستعمراتو اربابان، څو ملیتیزه کنسرنونه، لوی بانکونه د نړۍ ثروتونه په خپل تصرف کې راوړي دي. دغه فیوډالي بابایي د فرانسې د انقلاب د اریستوکراسۍ د زمانې په تناسب زره ځله بې رحمه سوې ده.

زیگلر وایي نن سبا چې د کنسرنونو د مشروعیت د نظریې سره واشنگتن موافقه کړې ده. ددغه توافق په اساس په ټوله نړۍ کې باید د لیبرالیزه کېدو پروسه تکمیله سي. یعنی داچې ټوله شیان، ټوله سرمایه او د ژوند په هره برخه کې د اجتماعي خدماتو ټول بهیر باید شخصي او د ګټې پر اصولو بنا سي. په دې توګه ددې پسته به حتی د اوبو غوندي د یوې داسې حیاتي او دعمومي استفادې ماده به نور داسې څه نه وي پاتې. د انسانانو، د حیواناتو او نباتاتو ژینونه هم لا هغوی په خپل تصرف کې راوړي اود ګټې د پاره یې ثبت کړي دي. ټوله شیان د شخصي ګټې د پاره سودا ته لویږي. و دې هدف ته د رسېدو د پاره کنسرنونه د ډله ییزه وسلو د جملې څخه دوه ډوله وسلې په کار اچولي دي. ددغو دوو وسلو څخه یوه یې لوړه ده او بل یې پور، ددغه دوو وسلو عملي کول و بشریت ته خورا وحشتناکه عواقب لري. په داسې حال کې چې د نړۍ ننی اقتصاد ددې توان لري چې په آسانی سره ان و ۱۲ میلیارده انسانانو ته خواړه برابر کړي، خو د وړ و انسانانو شمېر تل د زیاتېدو په حال کې دی. د غذا د نړۍ وال سازمان د گزارش په اساس همدا اوس هره ورځ یو لک انسانان د لوړې او یا د هغې د عواقبو څخه مري. یعنی همدا لحظه چې تاسو دغه لیکنه لولی په هر پنځو ثانویو کې یو تر لسو کالو کوچنی ماشوم د لوړې او سوء تغذی څخه سا ورکوي. دلته د غذا کمبود نسته، هیڅ یوه طبیعي بلا یا داسې کومه آسماني ټکه نه ده لوږلې او نه هم ددې ډله ییزه سلاخی په خاطر د جبر او یا تقدیر کومه داسې خبره سته چې په مساجدو او کلیساوو کې وعظ ورباندې کیږي. هغه کوچنی چې نن د لوړې څخه مري، سم دم وژل کیږي. داسې اټکل کیږي که بشر په دې و نه توانیږي چې خپل ځان تر راتلونکو څلوېښتو کلو پورې د نیو لیبرالیزم «د آزاد بازار» د هیولا څخه خلاص نکړي، دغه رقم به ۳۰۰٪ زیات سي.

د پانو شمېره: له ۳ تر ۴

د نړۍ وال بانک د احصايي د رويه پروسرکال د نړۍ تر ټولو لوی کنسرنونو په سلو کې ۵۲ د ټولي نړۍ پر توليداتو باندي تسلط لاره . دغه مالي سرمايه د څو تنو غربي اليگارشيو په لاس کې لوبدلې او دوی ځانونه دداسې قدرت خاوندان گرځولي دي چې د بشريت په تاريخ کې هيڅ يوه پاچا، يوه قيصر يا کوم پاپ په واک کې نه درلوده . غرب چې د نړۍ د نفوسو څخه نيژدې ات نيم په سلو کې جوړوي او تر ټولو يو کوچنی اقليت دی، دا ۵۰۰ کاله کېږي د مخکې پر کرې باندي خپل قدرت چلوي او څو سوه کاله کېږي د برده گانو په خرڅولو او استعماري کړو وړو بوخته ده . د جنوب ملتونه د غرب و سرمايه داره او استثمارگره کنسرنونو ته د مالي ديکټاتورانو په سترگه گوري . دا ځکه چې هغوی د سر په سترگو ويني هغه کسان چې د نن ورځې متمدنه برده لرونکي دي هغوی د بورسو په بازار و کې ځانونه ځای کړي دي، دا دوی دي چې په خپلو نيرنگو او فريب کاريو سره په نړۍ کې د لومړنيو موادو بڼارگونه په لاس کې نيولي او نرخونه يې ور ټاکي . که څه هم هغوی د سترگو څخه نيهامه دي خو همدا دوی دي چې نن د نړۍ د يو ميليارډ او دوه سوه ميليونو انسانانو د لوړې مسوليت په غاړه لري . غرب و دغه ظالمانه کړو ته چې پر جهان باندي تحميل سوی دی، هغه ته «نوی نظم» وايي ، خو دغه «نوي نظم» په چور ، چپاول، فساد او جگړو باندي پايي ، همدغه کنسرنونه دي چې په ډيرو هيوادو کې يې فاسد عناصر د ډيموکراسۍ په نامه د قدرت پر گدی کېښولي دي تر څو خپل استعماري قرار دادونه ورباندي امضا کي!

بشري ټولنه په دې پوهيږي چې په نړۍ کې د لوړې غميزه او د غذا و بحران ته خاتمه ورکول ناشده کار نه دی ، ځکه د هغه عوامل معلوم او د خاص هدف د پاره تصنعې جوړه سوي ده ، خو له منځه وړل يې ددغه اوسني ظالمانه نظام په بطن کې زموږ تر تصور زيات مشکل کار دی . ځکه دا بحران د همدې غير عادلانه نظام زېږنده ده . د فقر او لوړې بحران او د هغه غزېدنه نن داسې خطرناکه مسئله ده چې په نړۍ واله کچه خاصاً په سرمايه داري هيوادو کې هم خورا شديد اقتصادي، امنيتي او اجتماعي گډوډۍ را منځته کولای سي . په اوسني شرايطو کې د ټولنيز عدالت تأمين يو ستراتيژيک ضرورت دی چې په انسانانو کې و سوله ييز ژوند ته د اميد حس پياوړی کوي او د هغه خشونت او بلواو مخه نيسي چې عامل يې د نيو محافظه کارانو تحقير آمېزه او استعماري سياستونه دي . دا خبره بايد ياده سي چې د تروريزم پر تحليل باندي ډېر په دې عقیده دي چې هغه مالي او اقتصادي بحرانونه، ډېوالي ټوبونه او بېکارۍ چې د لويو صنعتي غولانو او د څو ملټيزو لويو شرکتو او نورو شخصي مالي نهادو د يو ځای کېدو په نتيجه کې را منځته سوي دي، د بېکارانو څخه لوی لښکر جوړوي او هغوی دي ته اړ باسي چې په هر « تروريستي» کار لاس پوري کړي.

د زيگلر په عقیده ددې انساني بحران څخه د راوتو د پاره وار دمخه بايد ددغه سيستم نظري مشروعيت يعني د کنسرنو سره د واشنگټن د يوځای کېدو او توافق او د طبيعت د اقتصادي کېدلو او يا په خپل قيد کې د هغه د راوستلو ايديا چې يوه جنون آمېزه پدیده ده بايد له منځه ولاړه سي . وروسته بيا ددغه اقليت واکمني چې د ټولي نړۍ اقتصادي بڼارگونه يې په خپله ولکه کې راوستي دي وشلېږي، دا کار پخپله د وجدان د سرکښيو په نتيجه کې او د ټولنيزه قيامو د سازماندهي دلاري تر لاس لاندي نيول کېږي . داځکه چې دغه ننی نړۍ وال نظام و ټولو هغه ارزشو او دروېښانفکرۍ د نهضت و ټولو هغه نهادو ته دپای ټکی ايښی دی کوم چې تر دا اوسه پوري مور د هغه تر ساپي لاندي ژوند کاوه ، يعني د بشر د حقوقو د هغه لومړنيو ارزشونو مرگ . دلته به يا د کنسرنو د قدرت مزي سره شلېږي، يا به د ډيموکراسۍ . کله دغه تمدن هماغسي چې نن د ملگرو ملتو د منشور په ۱۱۱ مادو کې ثبت سوی دی بالا ختمېږي او د ځنگله قانون به حکم چلوي . دا يوه جدي مسئله ده که يې مخه و نه نيول سي د بشر راتلونکي د همدغه شاني يوې فاجعي سره مواجه کېدای سي .

پای

مأخذ او منابع :

زما شخصي يادابنتونه او دغه لاندي لینکونه؛

http://en.wikipedia.org/wiki/Food_and_Agriculture_Organization

<http://www.fao.org>

http://en.wikipedia.org/wiki/Jean_Ziegler

http://www.bbc.co.uk/persian/world/ / / 1_global_hunger.shtml

د پاڼو شمېره: له ۴ تر ۴

افغان جرمن آنلاین په درښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de یادښت: دليکنې د ليکنيزې بڼې پازوالي د ليکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليرلو مخکې په ځير و لولئ